

Achtergrondinformatie – Nepnieuws

Nepnieuws herkennen

Digitale media zorgen ervoor dat iedereen nieuws kan maken en publiceren. Mede daarom vind je op het web een heleboel nepnieuws. Nepnieuws kan worden gebruikt om lezers te beïnvloeden of om geld mee te verdienen. Wat moet je nog geloven en wat niet? Kan ik het nieuws risicoloos delen met anderen? Het belangrijkste is: gebruik je gezonde verstand, controleer de bronnen van een bericht en blijf altijd kritisch nadenken. De regels van het auteursrecht kunnen je daarbij helpen.

1. Bron?

Als je een bericht langs ziet komen met als afzender een bekend roddeltijdschrift, dan weet je dat je het bericht misschien met een korreltje zout moet nemen. Maar als het om een bericht van een onbekend persoon gaat, dan is dat lastiger. Zoek de schrijver dan op via Google en kijk wat hij nog meer geschreven heeft of wat er in zijn CV is opgenomen. Tevens kun je op de website waar het bericht vandaan komt, de pagina “over ons” bekijken. Daar staat meestal beschreven wat het doel is van de website. Het kan zijn dat ze nepnieuws verspreiden als amusement, bijvoorbeeld de satirische site De Speld. Je kunt ook andere berichten op de website bekijken. Zijn die wel geloofwaardig? De meeste nieuwsmedia zijn aangesloten bij de Raad van Journalistiek en vermelden dat op hun website. Als je er dan nog niet zeker van bent kun je altijd het bericht controleren op een verzamelsite van nepnieuws, zoals www.hoaxwijzer.be.

2. Meer?

Zijn er meer berichten over dit onderwerp te vinden? Kijk op google of serieuze nieuwssites. Als daar een soortgelijk bericht of artikel geplaatst is, dan kun je er vaak vanuit gaan dat het echt nieuws is. Bij dat andere bericht zie je misschien dat er verschillende meningen zijn, zodat jij beter je eigen mening kunt vormen.

Mediawijsheid

3. Kop?

Zorg dat je méér dan alleen de kop leest. Nieuwssites of kranten proberen je soms met een spraakmakende kop te trekken. Dit kunnen extra spannende of extra overdreven titels zijn. Als je het hele bericht leest, ontdek je vaak pas hoe het echt zit. De titel was in dat geval geen korte samenvatting van het bericht.

4. Waarom?

Bedenk ook goed *waarom* een artikel is geplaatst. Als een bepaald product heel duidelijk wordt opgemeld en er staat heel toevallig een logo bij van het bedrijf waar dat product wordt verkocht, dan zou het goed kunnen zijn dat het reclame is in plaats van écht nieuws. Even zoeken in de kleine lettertjes, want bedrijven zijn in dit soort gevallen verplicht om te melden dat dit bericht reclame is.

5. Hoe?

Controleer ook *hoe* het bericht is onderzocht. Wanneer een journalist 10 mensen heeft geïnterviewd naar hun mening over een nieuwe wet in Nederland, kun je niet zeggen dat heel Nederland er zo over denkt. Het is een ander verhaal wanneer er met een representatieve enquête onder een paar duizend mensen een mening is gepeild.

6. Foto?

Er worden elke dag miljoenen foto's gepubliceerd. Ben je er niet helemaal zeker van of de foto echt is? Check hem dan via Google Afbeeldingen. Daar zit in de zoekbalk een camera-icoontje. Daarmee kun je de betreffende foto uploaden. Google geeft daarna aan op welke site(s) dit beeld eerder te zien is geweest en wanneer.

7. Nieuws delen?

(Nep)nieuws verspreidt zich razendsnel via de sociale media. Als je nepnieuws deelt kan je daarop ook worden aangesproken. Op je eigen berichten heb je het auteursrecht. Als je nieuws, tekst of foto's van anderen deelt, is het van belang dat je de bron vermeldt. Niet alleen om te voorkomen dat je van plagiaat wordt beschuldigd, maar ook opdat jij niet verantwoordelijk wordt gehouden voor de inhoud. Aan de hand van de bron kan de ontvanger van het bericht zelf bepalen of het nepnieuws is of niet. In de verdiepingsles *De rechten van de gebruiker* leren de leerlingen wat correct citeren is.

Mediawijsheid

Meer informatie over auteursrecht?

Wil je meer weten over auteursrecht kun je terecht op de volgende websites:

- *Algemene informatie over auteursrecht geschikt voor kinderen is beschikbaar op www.auteursrechtvoorjou.nl, waar ook een instructief filmpje over “auteursrecht in twee minuten” is opgenomen.*
- *Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in het onderwijs is er speciaal voor leerkrachten de website: www.onderwijzenauteursrecht.nl, waar je snel kunt vinden welke regelingen er zijn getroffen voor gebruik in het onderwijs.*